

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԲԽՈՂ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

h/h	Միջոցառումը	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ժամկետը	Կատարման ընթացքը
<p>Էներգետիկա</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագիր (մինչև 2040 թվականը), • Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի (մինչև 2040 թվականը) իրագործումն ապահովող ծրագիր-ժամանակացույց /2021 թվականի հունվարի 14-ի N 48-Լ որոշում/ 				
<p>1. Էլեկտրաէներգիա արտադրող հզորությունների զարգացում</p>				
1.1	<p>ՀԱԷԿ-ի երկրորդ էներգաբլոկի արդիականացման և շահագործման ժամկետի մինչև 2026թ. երկարաձգման ծրագրի աշխատանքների իրականացում</p>	<p>ՀԱԷԿ-ի երկրորդ էներգաբլոկի արդյունավետ և անվտանգ աշխատանքի ապահովում մինչև 2026թ.</p>	<p>2022-2025 թվականներ</p>	<p>Շարունակվել են Հայկական ատոմային էլեկտրակայանի № 2 էներգաբլոկի շահագործման ժամկետի երկարաձգման աշխատանքները: ՀՀ կառավարության 11.06.2020թ. № 945-Ա որոշման համաձայն՝ «Ռուսաստան Մերվիս» ԲԸ-ի հետ 40,25 մլն ԱՄՆ դոլար գումարի չափով կնքված համաձայնագրի շրջանակներում նախատեսված աշխատանքներն ավարտվել են: Բացի այդ, կազմակերպվում են մրցութային գործընթացներ՝ 2024թ. և հետագա տարիների աշխատանքների իրականացման համար:</p> <p>Մինևույն ժամանակ, 2023 թվականի մայիսի 5-ից ՀԱԷԿ-ի թիվ 2 էներգաբլոկը կանգնել է ամենամյա պլանային նախազգուշական վերանորոգման՝ (ՊՆՎ-2023) 75 օր տևողությամբ:</p> <p>ՊՆՎ-2023-ի ընթացքում հիմնականում իրականացվել են ռեակտորի միջին վերանորոգում՝ ակտիվ գոտու լրիվ բեռնաթափմամբ, թիվ 2 և 3 գլխավոր շրջանառու պոմպերի հիմնանորոգում, թիվ 2 և 3 շոգեգեներատորների հիմնանորոգում, տուրբոգեներատորների ընթացիկ վերանորոգում, շոգետուրբինների ընթացիկ վերանորոգում:</p> <p>Իրականացվել են նաև անվտանգային որոշ համակարգերի արդիականացմանն ուղղված աշխատանքներ:</p>

1.6	Մասրիկ-1 55 ՄՎտ դրվածքային հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում	Էներգետիկ անկախության մակարդակի բարձրացում	2024թ. դեկտեմբեր	<p>«Մասրիկ-1» արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման ծրագրով 2023թ.-ին թեև իրականացվել են աշխատանքներ և ապրանքների ու սարքավորումների մատակարարումներ, այնուամենայնիվ, դրանք բավական չէին կայանի կառուցումը սահմանված ժամկետում ավարտելու համար: Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ «Մասրիկ-1» արևային ֆոտովոլտային կայանի կոմերցիոն շահագործման ժամկետ է սահմանվել 2024թ. դեկտեմբերի 1-ը՝ միաժամանակ Կառուցապատողին տրված նոր պայմաններով:</p> <p>Կառուցապատողը պարտավորվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե փոխանցել 1,000,000 (մեկ միլիոն) ԱՄՆ դոլար և դրա նկատմամբ սույն Երկրորդ Լրացուցիչ Համաձայնագրի կնքման օրվանից մինչև փաստացի վճարման օրը տարեկան 7% հաշվեգրված տոկոսների հանրագումարը, Պայմանագրով նախատեսված՝ Կոմերցիոն Շահագործման Ամսաթվից հետո 30-օրյա (երեսնօրյա) ժամկետում, սակայն ոչ ուշ քան մինչև 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:</p> <p>Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2023 թվականի օգոստոսի 31-ի N 304-Ս որոշմամբ փոփոխություն է կատարվել ՀԾԿՀ 2018 թվականի հոկտեմբերի 24-ի N 397-Ս որոշման մեջ, որով «ԷֆԱրՎի Մասրիկ» ՓԲԸ-ին տրամադրված էլեկտրական ենթակայանի (հզորության) արտադրության ԼԷN0623 լիցենզիայով ամրագրված «Մասրիկ-1» արևային էլեկտրակայանի կառուցման ժամանակահատվածը երկարաձգվել է մինչև 2024 թվականի հուլիսի 31-ը, իսկ արտադրության ժամանակահատված՝ մինչև 2042 թվականի նոյեմբերի 15-ը: Կայանի կառուցման աշխատանքներն ընթացքում են:</p>
1.12	Փոքր ՀԷԿ-երի կառուցում՝ ընդհանուր դրվածքային հզորությունը 380 ՄՎտ-ից հասցնելով 430 ՄՎտ	Էներգետիկ անկախության մակարդակի բարձրացում	2023թ. դեկտեմբեր	<p>Կառուցման փուլում են թվով 18 փոքր ՀԷԿ-եր՝ շուրջ 71 ՄՎտ գումարային հզորությամբ, որոնք ըստ ստացած լիցենզիաների ժամկետների՝ արտադրության փուլ կփոխադրվեն 2023-2025թթ.:</p> <p>Այսպիսով 2025թ.-ին թիրախային ցուցանիշը կգերազանցվի ավելի քան 21 ՄՎտ-ով:</p>

2. Բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման ցանցի զարգացում

2.1	«Չարենցավան-3» 110 կՎ լարման ենթակայանի վերակառուցում	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիության բարձրացում	2023-2026 թվականներ	«Չարենցավան-3» ենթակայանի վերակառուցման նպատակով «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Պատվիրատու) և «EFACEC Engenharia e Sistemas, S.A.» (Պորտուգալիա) ընկերության (այսուհետ՝ Կապալառու) միջև կնքված պայմանագրի (այսուհետ՝ Պայմանագիր) համաձայն՝ Պայմանագրի գործողության ժամկետն ավարտվել է 2023թ. մարտի 16-ին, սակայն Կապալառուն խախտել է Պայմանագրով ստանձնած իր պարտավորությունների կատարումը և չի ավարտել ենթակայանի վերակառուցման աշխատանքները: Քննարկումների և բանակցությունների արդյունքում 2023թ. նոյեմբերի 30-ին Պատվիրատուի և Կապալառուի միջև սահմանված կարգով ստորագրվել է Հաշտության համաձայնագիր (այսուհետ՝ Համաձայնագիր), ըստ որի՝ Կապալառուն բանկային փոխանցման միջոցով Պատվիրատուին վճարել է մոտ 1,446,585.4 ԱՄՆ դոլարի չափով գումար: 2023թ. դեկտեմբերի 29-ի դրությամբ, Համաձայնագրի համաձայն՝ Պայմանագիրը համարվում է լուծված: Քննարկվում է ենթակայանի վերակառուցման իրականացման հետագա հարցը:
2.4	«Ագարակ-2» 220 կՎ լարման փոխանջատիչ կետի վերակառուցում	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիության բարձրացում	2021-2023 թվականներ	«Կասկադ Էներգո» ՍՊԸ և «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ միջև 2022թ. ապրիլի 27-ին կնքվել է՝ 220/110/6 կՎ «Ագարակ-2» ենթակայանի վերակառուցման կապալային աշխատանքների պայմանագիրը: «Ագարակ-2» ենթակայանի վերակառուցման կապալային աշխատանքների պայմանագրի կատարման ժամկետ է սահմանվել պայմանագիրն ուժի մեջ մտնելուց 365 օր: Վերակառուցման աշխատանքները ավարտվել են: Ենթակայանը դրված է լարման տակ:
2.5	«Շինուհայր» 220 կՎ լարման ենթակայանի վերակառուցում	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիության բարձրացում	2023-2024 թվականներ	«Կասկադ Էներգո» ՍՊԸ և «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ միջև 2022թ. ապրիլի 27-ին կնքվել է 220/110/35/10/6 «Շինուհայր» ենթակայանի վերակառուցման կապալային աշխատանքների

				<p>պայմանագիրը: «Շինուհայր» ենթակայանի վերակառուցման կապալային աշխատանքների պայմանագրի կատարման ժամկետ է սահմանվել պայմանագիրն ուժի մեջ մտնելուց 550 օր: Վերակառուցման էլեկտրամոնտաժային աշխատանքներն ավարտվել են և ենթակայանը դրվել է լարման տակ: 2023-2024թթ. ձմեռվա եղանակային պայմանների պատճառով դեռևս ընթանում են ենթակայանի տարածքի բարեկարգման՝ ասֆալտապատման, կանաչապատման, ինչպես նաև շենք շինությունների վերջնական հարդարման աշխատանքներ: Ջուգահեռ ընթանում է նաև փաստաթղթավորման գործընթացը:</p>
2.15	<p>Իրան - Հայաստան 400 կՎ լարման երկշղթա էլեկտրահաղորդման օդային գծի և 400 կՎ լարման «Նորավան» ենթակայանի կառուցման ծրագրի իրականացում</p> <p>2.15.1 Իրան-Հայաստան 400 կՎ լարման երկշղթա էլեկտրահաղորդման օդային գծի կառուցում</p> <p>2.15.2 «Նորավան» 400 կՎ լարման ենթակայանի կառուցում</p>	<p>Էլեկտրահաղորդման գծի և ենթակայանի կառուցումը հնարավորություն կտա երկու երկրների էներգահամակարգերի միջև էլեկտրաէներգիայի փոխանակման հզորությունը ներկայիս 350 ՄՎտ-ից հասցնել մինչև 1200 ՄՎտ, միաժամանակ բարձրացնել էներգահամակարգերի զուգահեռ աշխատանքի հուսալիությունը և Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգությունը:</p>	2021-2024թթ.	<p>Էլեկտրահաղորդման օդային գծի երկարությունը շուրջ 268 կմ է: 711 հենարաններից բետոնացվել է 684 հիմք, մոնտաժվել է 494-ը: 711 հենարաններից ներմուծվել է 626 հատ ամբողջական հենարան: Ամբողջությամբ ներմուծվել են ամպրոպապաշտպան ճուղանը և օպտիկամանրաթելային մալուխը: Իրականացվել են մոտ 70 կմ հաղորդալարերի մոնտաժման և լարաձգման աշխատանքներ: Աշխատանքներ են իրականացվում դեպի հենարաններ տանող մոտեցման ճանապարհների շինարարության ուղղությամբ: «Նորավան» ենթակայանում գրեթե ավարտվել են բարձր լարման սարքավորումների, կոշտ հաղորդաձողային համակարգի մոնտաժման և մալուխային խրամուղիների բետոնացման աշխատանքները: Ընթացքում են հողանցման համակարգի, շենք-շինությունների կառուցման և հողի հետլցման, արտաքին պարսպի բետոնի նախապատրաստական շերտի իրականացման և պատի շարման աշխատանքները: Ծրագրի ֆինանսական հոսքերն ակտիվացնելու և աշխատանքների ընթացքն արագացնելու նպատակով Ծրագիրն իրականացնող «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲ ընկերությունը (այսուհետ՝ Ընկերություն) պարբերաբար ԻԱԶԲ-ի վարկային և Ընկերության սեփական միջոցներից Ծրագրի իրականացման կապալառու «Սանիր» ընկերությանը</p>

				<p>(այսուհետ՝ Կապալառու) տրամադրել է կանխավճարներ և փոխառություն՝ ընդհանուր 10,9 մլն եվրոյի չափով: 2023թ. սեպտեմբերի 28-ին և դեկտեմբերի 4-ին ՏԿԵ նախարարի տեղակալի և Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպանի, Ընկերության և Կապալառուի ներկայացուցիչների միջև կայացել է հանդիպում, որի արդյունքներով ծրագրի շրջանակներում շինարարական աշխատանքների առաջընթացն ապահովելու նպատակով 2023թ. հոկտեմբերի 6-ին և դեկտեմբերի 8-ին կնքվել են եռակողմ համաձայնագրեր, ըստ որոնց՝ Ընկերությունն իր սեփական միջոցներից վճարել է Կապալառուին 1 մլն եվրո գումար, որը վճարման պահից համարվել է մարված «Մանիր Ինթերնեյշնլ ՖՋԵ» ընկերության կողմից տրամադրված փոխառության մայր գումարից: Հանդիպումների արդյունքում «Նորավան» ենթակայանում վերսկսվել և ընթացքի մեջ են ենթակայանի շուրջ պատի կառուցման շինարարական աշխատանքները, արդիականացվել է տեսահսկման համակարգը: Ենթակայանի կառուցման ծրագրով աշխատանքների մոտ 88 %-ն ավարտված է, մնացած մասով նախատեսվող աշխատանքներն ընթացքում են: Հաշվի առնելով Ծրագրի կարևորությունը, ինչպես նաև դրա իրականացման վերաբերյալ երկու երկրների կառավարությունների միջև պայմանավորվածությունները՝ իրանական կողմի առաջարկով, սահմանված կարգով Պայմանագրի գործողության ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 2024թ. դեկտեմբերի 31-ը:</p>
--	--	--	--	---

4. Էլեկտրաէներգետիկական շուկա

4.6	<p>«Էլեկտրաէներգետիկայի մասին» ՀՀ նոր օրենքի մշակում՝ հաշվի առնելով միջազգային լավագույն փորձը, ինչպես նաև Էլեկտրաէներգետիկական շուկայի մոդելի և Էլեկտրաէներգիայի առևտրի մեխանիզմների ներդրման ընթացքում առաջ եկած խնդիրները:</p>	<p>Էլեկտրաէներգիայի և հզորության ազատականացված շուկայի կարգավորման և նորմատիվային դաշտի ապահովում</p>	<p>2023-2025 թվականներ</p>	<p>«Էլեկտրաէներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը մշակվել և նախնական քննարկումներ է անցել ինչպես էներգահամակարգի ընկերությունների, այնպես էլ շահագրգիռ այլ մարմինների և միջազգային կազմակերպությունների հետ: Իրանց արդյունքներով լրամշակված նախագիծը սահմանված կարգով կդրվի միջգերատեսչական շրջանառության:</p>
-----	---	---	----------------------------	--

5. Տարածաշրջանային էներգետիկ համագործակցություն

5.1	<p>ԵԱՏՄ Էլեկտրաէներգետիկական ընդհանուր շուկայում մասնակցություն` համաձայն Եվրասիական տնտեսական բարձրագույն խորհրդի 20.12.2019թ. N 31 որոշմամբ հաստատված միջոցառումների իրականացման պլանի:</p>	<p>Կարգավորող փաստաթղթերի մշակում և ընդունում</p>	2021-2024թթ.	<p>2023թ.-ի ընթացքում շարունակվել են Եվրասիական տնտեսական բարձրագույն խորհրդի 2016թ. դեկտեմբերի 26-ի թիվ 20 որոշմամբ հաստատված Եվրասիական տնտեսական միության ընդհանուր էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ձևավորման ծրագրով և միջոցառումների պլանով նախատեսված աշխատանքները: Հաստատվել են ընդհանուր էլեկտրաէներգետիկական շուկայի շրջանակներում էլեկտրաէներգիայի (հզորության) միջպետական հաղորդման ծառայություններին հասանելիության կանոնները, ինչպես նաև էլեկտրաէներգիայի փոխադարձ առևտրի կանոնները:</p>
5.2	<p>ԵԱՏՄ բնական գազի ընդհանուր շուկային մասնակցություն` համաձայն Եվրասիական տնտեսական բարձրագույն խորհրդի 31.05.2016թ. N 7 որոշման:</p>	<p>Կարգավորող փաստաթղթերի մշակում և ընդունում</p>	2021-2024թթ.	<p>2018թ. դեկտեմբերի 6-ի թիվ 18 որոշմամբ հաստատված Եվրասիական տնտեսական միության գազի ընդհանուր շուկայի ձևավորման ծրագրով և միջոցառումների պլանով նախատեսված աշխատանքները: Ավարտվել են Միության գազի ընդհանուր շուկայի ձևավորման մասին միջազգային պայմանագրի նախագծի և դրան փոխկապակցված փաստաթղթերի (միասնական կանոններ, բորսային առևտուր և այլն) փորձագիտական մակարդակով քննարկումները, սակայն դեռևս կան չհամաձայնեցված դրույթներ, որոնց շուրջ քննարկումները շարունակվում են:</p>
5.3	<p>Հայաստան - Եվրոպական Միություն Համապարփակ և Ընդլայնված Գործընկերության Համաձայնագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացում` էներգետիկայի բնագավառում բարեփոխումների իրականացում համաձայն ՀՀ վարչապետի 2019թ. հունիսի 1-ի N 666-Լ որոշմամբ ընդունված ճանապարհային քարտեզի, որտեղ հստակ նշված են իրականացման ժամկետներն ու պատասխանատու մարմինները:</p>	<p>Հայաստան Եվրոպական Միություն Համապարփակ և Ընդլայնված Գործընկերության Համաձայնագրի իրագործում</p>	2021-2026թթ.	<p>ՀՀ վարչապետի 2019թ. հունիսի 1-ի N 666-Լ որոշմամբ սահմանված ժամկետներում իրականացվում են 2012/27/ԵՄ, 2010/31/ԵՄ, 2009/28/ԵՀ, 2009/72/ԵՄ հրահանգներին և 714/2009 Կանոնակարգին ՀՀ օրենսդրության մոտարկման աշխատանքները:</p>

5.4	Հայաստանի և Իրանի միջև էներգետիկ համագործակցության ընդլայնմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում և համաձայնագրերի կնքում	Հայաստան-Իրան գազ-էլեկտրաէներգիայի դիմաց փոխանակման ծրագրի իրագործում	2021-2025թթ.	ՀՀ և ԻԻՀ-ի համապատասխան ընկերությունների միջև ստորագրվել է պայմանագիր, որով մինչև 2030թ.-ը երկարաձգվել է գազ-էլեկտրաէներգիայի դիմաց ծրագրի ժամկետը:
5.5	Հայաստանի և Վրաստանի միջև էներգետիկ համագործակցության ընդլայնմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում և համաձայնագրերի կնքում	Արդյունքում նախադրյալներ կստեղծվի երկու երկրների միջև էլեկտրաէներգիայի կանոնավոր առևտրի իրականացման համար՝ հնարավորինս հենվելով Եվրոպական միության դիրեկտիվների պահանջների վրա:	2021-2023թթ.	Էներգետիկայի բնագավառի հայկական և վրացական համապատասխան ընկերությունների միջև ստորագրվել է ՈՀՀ-ի և Վրաստանի միջև վթարային իրավիճակներում էլեկտրաէներգիայի մատակարարումների մասինՍ պայմանագիրը:
5.5.1	Հայաստանի և Վրաստանի միջև էլեկտրաէներգիայի միջպետական առևտրի իրականացման նպատակով Հայաստան-Վրաստան համատեղ աշխատանքային խմբի հանդիպումների անցկացում և էլեկտրաէներգիայի առևտրի սկզբունքների մասին համաձայնագրի մշակում	Արդյունքում նախադրյալներ կստեղծվի երկու երկրների միջև էլեկտրաէներգիայի կանոնավոր առևտրի իրականացման համար՝ հնարավորինս հենվելով Եվրոպական միության դիրեկտիվների պահանջների վրա:		Մշակվել է ՈՀՀ-ի և Վրաստանի միջև էլեկտրաէներգիայի առևտրի սկզբունքների մասին համաձայնագրիՍ նախագիծը: Հայկական կողմից լրամշակված նախագիծն ուղարկվել է վրացական կողմին, սակայն, Վրացական կողմը համաձայնագրի ստորագրումը կապում է էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացման նոր մոդելի անցման գործընթացի հետ:Համաձայնագրի ստորագրումը նախատեսվում է նշված գործընթացի ավարտից հետո:
5.5.2	Հայաստան-Վրաստան էլեկտրաէներգիայի առևտրի սկզբունքների մասին համաձայնագրի կնքում		2023-2026 թվականներ	
6. Ջերմամատակարարում				

6.1	Աստիճանաբար ընդլայնել այն ծրագրերի իրականացումը, որոնք կնպաստեն վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների վրա հիմնված ջեռուցման և տաք ջրի արտադրության անհատական համակարգերի օգտագործմանը	Արևային ջրատաքացուցիչների համակարգերի ներդրում 1500-7500 դրամ/վիտր (60°C-70°C)	Շարունակական մինչև 2040թ. և հետո	Հայաստանի վերականգնվող էներգետիկայի և էներգախնայողության հիմնադրամի կողմից իրականացվում է Հայաստանի համայնքների էներգաարդյունավետության բարձրացման ծրագիրը: 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ բնակավայրերում տեղադրվել է 17.97 մլն դրամի արժողությամբ արևային ջրատաքացուցիչ անհատական 42 համակարգ, որոնք ապահովում են տարեկան 128.3 ՄՎտժ էներգիայի խնայողություն:
6.2	«Ջերմամատակարարման մասին» ՀՀ նոր օրենքի մշակում	Ջերմամատակարարման ոլորտի կարգավորման և նորմատիվային դաշտի ապահովում	2023-2025 թվականներ	Մշակվել է «Ջերմամատակարարման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որը նախնական քննարկումներից հետո սահմանված կարգով կդրվի միջգերատեսչական շրջանառության:
7. Գազամատակարարում				
7.1	«Գազամատակարարման մասին» ժամանակակից սկզբունքների վրա հիմնված նոր օրենքի մշակում	Ոլորտի կառավարման սկզբունքների հստակեցում, հիմնված միջազգային լավագույն փորձի վրա	2023-2025 թվականներ	Մշակվել է «Գազամատակարարման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որը նախնական քննարկումներից հետո սահմանված կարգով կդրվի միջգերատեսչական շրջանառության:
8. Էներգախնայողություն				
8.3	ՀՀ-ում կանոնավոր տարեկան էներգետիկ վիճակագրության իրականացում	ՀՀ տարեկան էներգետիկ հաշվեկշռի կազմում՝ միջազգային էներգետիկ հանձնաժողովի ստանդարտներին համապատասխան	տարեկան պարբերականությամբ	Հիմք ընդունելով «Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 08.05.2015թ. ՀՀ ԷԲՊՆ և Հ ԱՎԾ միջև ստորագրված «ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարությանը ՀՀ էներգետիկ հաշվեկշռի կազմման համար տրամադրվող տեղեկատվության վերաբերյալ» համաձայնագիրը՝ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի կողմից 2023թ. փետրվարին հրապարակվել է 2021թ. ՀՀ էներգետիկ հաշվեկշիռը, ինչը տեղադրվել է www.mtad.am կայքում:
8.4	Էներգաարդյունավետության և էներգախնայողության նոր չափանիշների սահմանում և դրանց իրականացումը ապահովող ազգային ստանդարտների մշակում և ընդունում	Էներգաարդյունավետության և էներգախնայողության նոր ազգային ստանդարտներ արտադրանքի և ծառայությունների համար	շարունակական	Աշխատանքներն իրականացվում են ինչպես ԵԱՏՄ տեխնիկական կանոնակարգերի մշակման, այնպես էլ ՀՀ-ԵՄ ԸԳՀՊ դրույթների ՀՀ օրենսդրության մոտարկման շրջանակներում:
9. Թվային էներգետիկա				

9.4	ՀԱԷԿ տեղեկատվական անվտանգության միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 9.4.1 – 9.4.2 կետե	ՀԱԷԿ կիրառանվտանգության և թվային փոխակերպման ապահովում	2023-2025 թվականներ	Աշխատանքներն ընթացքում են: Իրականացվել են ISO/IEC 27000 միջազգային ստանդարտի ընտանիքի և շուկայի ուսումնասիրություններ:
	9.4.1 ISO/IEC 27000-ը " Security Management Systems (ISMS) standards"			
	9.4.2 NIST SP 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations"			
9.5	Երևանի ՋԷԿ տեղեկատվական անվտանգության միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 9.5.1 – 9.5.2 կետերի	Երևանի ՋԷԿ կիրառանվտանգության և թվային փոխակերպման ապահովում	2023-2025 թվականներ	Աշխատանքներն ընթացքում են: Իրականացվել են ISO/IEC 27000 միջազգային ստանդարտի ընտանիքի և շուկայի ուսումնասիրություններ:
	9.5.1 ISO/IEC 27000-ը " Security Management Systems (ISMS) standards"			
	9.5.2 NIST SP 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations"			
9.6	ԲԷՑ տեղեկատվական անվտանգության միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 9.6.1 – 9.6.2 կետերի	ԲԷՑ կիրառանվտանգության և թվային փոխակերպման ապահովում	2023-2025 թվականներ	Աշխատանքներն ընթացքում են: Իրականացվել են ISO/IEC 27000 միջազգային ստանդարտի ընտանիքի և շուկայի ուսումնասիրություններ:
	9.6.1 ISO/IEC 27000-ը " Security Management Systems (ISMS) standards"			
	9.6.2 NIST SP 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations"			
9.7	ԷԷՀՕ տեղեկատվական անվտանգության միջազգային Ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 9.7.1 – 9.7.2 կետերի	ԷԷՀՕ կիրառանվտանգության և թվային փոխակերպման ապահովում	2023-2025 թվականներ	Աշխատանքներն ընթացքում են: Իրականացվել են ISO/IEC 27000 միջազգային ստանդարտի ընտանիքի և շուկայի ուսումնասիրություններ:
	9.7.1 ISO/IEC 27000-ը " Security Management Systems (ISMS) standards"			
	9.7.2 NIST SP 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations"			
9.8	ԷԷՇՕ տեղեկատվական անվտանգության միջազգային Ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 9.8.1 – 9.8.2 կետերի	ԷԷՇՕ կիրառանվտանգության և թվային փոխակերպման	2023-2025 թվականներ	Աշխատանքներն ընթացքում են: Իրականացվել են ISO/IEC 27000 միջազգային ստանդարտի ընտանիքի և շուկայի ուսումնասիրություններ:

	9.8.1 ISO/IEC 27000-ը " Security Management Systems (ISMS) standards"	սպահովում		
	9.8.2 NIST SP 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations"			

10. Գիտելիքահենք էներգետիկա

10.1	«Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան» հիմնադրամ	Էներգահամակարգի անվտանգ և հուսալի շահագործման և զարգացման համար բարձրակարգ գիտելիքահենք մասնագետների սպահովում	շարունակական	<p>Էներգահամակարգի անվտանգ և հուսալի շահագործման և զարգացման համար բարձրակարգ գիտելիքահենք մասնագետների պատրաստման ուղղությամբ Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանում (ՀԱՊՀ) իրականացվել են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Էներգետիկայի և էլեկտրատեխնիկայի ինստիտուտի Էներգետիկա մասնագիտության բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով սովորող ուսանողների ավարտական աշխատանքների, մագիստրոսական թեզերի թեմաների ընտրման և իրականացման վերաբերյալ քննարկումներ բնագավառի բարձրակարգ մասնագետների հետ: ✓ Էներգետիկա մասնագիտության դասընթացների դասավանդման գործընթացում ընդգրկվել են ոլորտի բարձրակարգ մասնագետներ: ✓ Ստեղծվել է «Պոլիտեխնիկի էներգետիկ լուծումներ» մասնագիտական թիմ: Մասնագիտական թիմը բաղկացած է երիտասարդ գիտնականներից, ինժեներներից, տեխնիկական աշխատակիցներից և ուսանողներից, ովքեր համագործակցում են երկրում առաջատար ոլորտային կազմակերպությունների հետ, իրականացնում են արևային կայանների, խելացի էներգետիկ համակարգերի ներդրման և նախագծման, էներգախնայող և կանաչ տեխնոլոգիաների հետազոտման և ինտեգրման գործառնություններ: Համալսարանը քայլեր է ձեռնարկում խելացի էներգետիկ համակարգերի մշակման և ներդրման գործում: Սա ներառում է էներգիայի արտադրության, բաշխման և սպառման օպտիմալացման համար առաջադեմ տեխնոլոգիաների օգտագործումը:
------	---	--	--------------	--

10.2	«Էներգետիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՓԲԸ	Գիտահետազոտական ուսումնասիրությունների կիրառում Էներգահամակարգի տարբեր ենթաոլորտներում	շարունակական	<p>2023 թվականի ընթացքում «Էներգետիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՓԲԸ կողմից իրականացված գիտահետազոտական և գիտատեխնիկական աշխատանքներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «ՀՀ Էներգահամակարգի 220 կՎ և «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ի 110 կՎ ցանցում էլեկտրա-էներգիայի կորուստների հաշվարկ և վերլուծություն» ✓ «110-0.4 կՎ ցանցի կայունացված և լարման ռեժիմների հաշվարկներ և վերլուծություն, բաշխիչ ցանցերում ռեակտիվ հզորության կոմպենսացիայի միջոցառումների մշակում և գործող արտադրող կայանների աշխատանքով պայմանավորված բաշխիչ ցանցում ազդեցության գնահատման հաշվարկների իրականացում և որակավորման բարձրացման դասընթացների անցկացում» ✓ «35 կՎ բաշխման ցանցերում ժամային հաշվարկների իրականացման մոդելների, համակարգչային փաթեթների, հաշվարկային մեթոդիկայի, 0.4 կՎ բաշխման ցանցերում ԷՀԱՀ համակարգից տեղեկատվության հիման վրա սպառողների մոտ լարման արտանորմատիվ շեղումների հաշվարկման համակարգչային փաթեթների մշակում» ✓ «Ցանցային տեղամասերում լարման արտանորմատիվ շեղումների և ինքնավար արևային կայանների ազդեցության գնահատման և միջոցառումների մշակում» ✓ Գիտական կադրերի պատրաստում և ճարտարագիտատեխնիկական ղեկավար կադրերի վերապատրաստում, որակավորման բարձրացման դասընթացների անցկացում ✓ Գիտական կադրերի պատրաստում և ճարտարագիտատեխնիկական ղեկավար կադրերի վերապատրաստում, որակավորման բարձրացման դասընթացների անցկացում:
10.3	«Հայատոմ» ՓԲԸ	Գիտահետազոտական ուսումնասիրությունների	շարունակական	<p>2023 թվականի ընթացքում «ՀԱՅԱՏՈՄ» ԳՀԻ ՓԲԸ կողմից իրականացված գիտահետազոտական և</p>

		կիրառում ատոմային էներգետիկայի ոլորտներում		<p>գիտատեխնիկական աշխատանքներ են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «ՀԱԷԿ» ՓԲԸ կարիքների համար №3 և №4 տուրբոգեներատորների թրթռման տվիչների վերանորոգման և տրամաչափման աշխատանքներ ✓ Հայկական ԱԷԿ-ի թիվ 2 էներգաբլոկի տեխնոլոգիական պրոցեսների ավտոմատ կարգավորման սարքավորումների և գործադիր մեխանիզմների արդիականացման համար տեղակապման նախագծի մշակում ✓ «ՀԱԷԿ» ՓԲԸ ինժեներական սեյսմիկ կայանի և ռեակտորի վերահսկման սեյսմիկ մշտադիտարկման համակարգի արդիականացում ✓ «ՀԱԷԿ» ՓԲԸ 2-րդ էներգաբլոկի լիամասշտաբ վարժասարքի ընդլայնում, արդիականացում և շահագործման հանձնում ✓ ՀԱԷԿ լիամասշտաբ վարժասարքի ռեակտորային տեղակայանքի մասով մաթեմատիկական մոդելի վալիդացիա ✓ «ՀԱԷԿ» ՓԲԸ կարիքների համար վերահսկիչի՝ NI cRIO-9045 ծրագրային ապահովման և կարգաբերման ծառայության մատուցում: ✓ Երեք տարբեր պայմանագրերով կատարվել են ԱԷԿ-ների անվտանգության մակարդակի բարձրացմանն ուղղված աշխատանքներ, ինչպես նաև ՋՋԷՌ էներգաբլոկներով ԱԷԿ-ների սարքավորումների և համակարգերի շահագործման նորմատիվ տեխնիկական և տեխնոլոգիական փաստաթղթերի մշակում:
11. Պետական ընկերությունների կառավարում				
11.1	<p>ՀԱԷԿ կառավարման բարելավում և միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 11.1.1 – 11.1.7 կետերի</p> <p>11.1.3 ISO 9001: 2015 Quality Management</p> <p>11.1.4 ISO 37001: 2016 Anti-Bribery Management Systems</p>	<p>ՀԱԷԿ գործունեության արդյունավետ կառավարման ապահովում՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների</p>	2021-2024թթ.	<p>Կառավարման բարելավման և միջազգային ստանդարտների ներդրմանն ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն ընթացքում են:</p>

	11.1.5 ISO 50001: 2018 Energy Management Systems			
	11.1.6 ISO 14001: 2015 Environmental Management Systems			
	11.1.7 ISO 31000: Risk Management			
11.2	Երևանի ՋԷԿ կառավարման բարելավում և միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 11.2.1 – 11.2.7 կետերի	Երևանի ՋԷԿ գործունեության արդյունավետ կառավարման ապահովում՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների	2021-2024թթ.	Կառավարման բարելավման և միջազգային ստանդարտների ներդրման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն ընթացքում են:
	11.2.3 ISO 9001: 2015 Quality Management			
	11.2.4 ISO 37001: 2016 Anti-Bribery Management Systems			
	11.2.5 ISO 50001: 2018 Energy Management Systems			
	11.2.6 ISO 14001: 2015 Environmental Management Systems			
	11.2.7 ISO 31000: Risk Management			
11.3	ԲԷՑ կառավարման բարելավում և միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 11.3.1 – 11.3.7 կետերի	ԲԷՑ գործունեության արդյունավետ կառավարման ապահովում՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների	2021-2024թթ.	Կառավարման բարելավման և միջազգային ստանդարտների ներդրման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն ընթացքում են:
	11.3.3 ISO 9001: 2015 Quality Management			
	11.3.4 ISO 37001: 2016 Anti-Bribery Management Systems			
	11.3.5 ISO 50001: 2018 Energy Management Systems			
	11.3.6 ISO 14001: 2015 Environmental Management Systems			
	11.3.7 ISO 31000: Risk Management			
11.4	ԷԷՀՕ կառավարման բարելավում և միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 11.4.1 – 11.4.7 կետերի	ԷԷՀՕ գործունեության արդյունավետ կառավարման ապահովում՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների	2021-2024թթ.	Կառավարման բարելավման և միջազգային ստանդարտների ներդրման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն ընթացքում են:
	11.4.3 ISO 9001: 2015 Quality Management			
	11.4.4 ISO 37001: 2016			

	Anti-Bribery Management Systems			
	11.4.5 ISO 50001: 2018 Energy Management Systems			
	11.4.6 ISO 14001: 2015 Environmental Management Systems			
	11.4.7 ISO 31000: Risk Management			
11.5	ԷԷՇՕ կառավարման բարելավում և միջազգային ստանդարտների ներդրում՝ համաձայն 11.5.1 – 11.5.5 կետերի	ԷԷՇՕ գործունեության արդյունավետ կառավարման ապահովում՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների	2021-2024թթ.	Կառավարման բարելավման և միջազգային ստանդարտների ներդրման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն ընթացքում են:
	11.5.3 ISO 9001: 2015 Quality Management			
	11.5.4 ISO 37001: 2016 Anti-Bribery Management Systems			
	11.5.5 ISO 50001: 2018 Energy Management Systems			
	11.5.6 ISO 14001: 2015 Environmental Management Systems			
	11.5.7 ISO 31000: Risk Management			